

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	2	3	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester

1128

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper— Social Structure and Social Change

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **five** questions in all. Question No. I is compulsory. Attempt **FOUR** questions, selecting **ONE** from each Unit.

(2) All questions carry equal marks.

I. Write short notes on any **nine** of the following in **25-30** words each :

- (i) Values
- (ii) Status set
- (iii) Social change
- (iv) Role conflict
- (v) Development
- (vi) Westernization
- (vii) Social structure
- (viii) Revolution
- (ix) Demographic dividend
- (x) Two legislations which brought change in Indian society.
- (xi) Modernisation
- (xii) Migration.

9×2=18

UNIT—I

- II. Define Social Structure. Describe its various characteristics.
- III. Discuss 'Norms and Values' as the elements of social structure.

18

UNIT—II

- IV. What is Social Change ? Discuss its main features.
V. What do you mean by evolution ? Describe the viewpoint of Auguste Comte about the evolutionary change. 18

UNIT—III

- VI. Discuss in detail the educational factors of Social Change.
VII. How 'Scientific and Technological' factors contribute in bringing social change in the society ? 18

UNIT—IV

- VIII. Explain in detail the concept of Globalisation.
IX. Write an essay on Secularisation as a process of Social Change. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पांच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या I अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनकर चार प्रश्न करें।

(2) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

I. निम्नलिखित में से, किन्हीं नौ पर 25-30 शब्दों में नोट लिखें :

- (i) मूल्य
- (ii) स्थिति सेट
- (iii) सामाजिक परिवर्तन
- (iv) भूमिका संघर्ष
- (v) विकास
- (vi) पश्चिमीकरण
- (vii) सामाजिक संरचना
- (viii) क्रांति
- (ix) जनसांख्यिकीय लाभांश
- (x) दो विधान जो भारतीय समाज में बदलाव लाए
- (xi) आधुनिकीकरण
- (xii) प्रवासन।

ਯੂਨਿਟ-I

- II. ਸਾਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋਂ। ਇਸਕੀ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕਾ ਵਰਨ ਕਰੋਂ।
III. ਸਾਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੇ ਤਤਵੋਂ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ 'ਮਾਨਕੋਂ ਔਰ ਮੂਲਯੋਂ' ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਯਾ ਹੈ ? ਇਸਕੀ ਮੁਖਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ।
V. ਵਿਕਾਸ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ? ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਆਂਗਸਟ ਕਾਮਟੇ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾ ਵਰਨ ਕਰੋਂ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੇ ਐਕਸ਼ਿਕ ਕਾਰਕੋਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ।
VII. ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਾਨੇ ਮੇਂ 'ਵੈਜ਼ਾਨਿਕ ਔਰ ਪ੍ਰਾਯੋਗਿਕ' ਕਾਰਕ ਕੈਸੇ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ?

18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਵੈਸ਼ਵੀਕਰਣ ਕੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਬਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ।
IX. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਧਰਮੀਨਿਰਪੇਖਤਾ ਪਰ ਏਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋਂ।

18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਕੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

- I. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਤੋਂ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- ਮੁੱਲ
 - ਸਥਿਤੀ ਸੈੱਟ
 - ਸਮਾਜਕ ਤਬਦੀਲੀ
 - ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਘਰਸ਼

- (v) ਵਿਕਾਸ
- (vi) ਪੱਛਮੀਕਰਨ
- (vii) ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ
- (viii) ਕ੍ਰਾਂਤੀ
- (ix) ਜਨਸੰਖਿਅਕੀ ਲਾਭਅੰਸ਼
- (x) ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ
- (xi) ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਣ
- (xii) ਮਾਈਗਰੇਸ਼ਨ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

- II. ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- III. ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- V. ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਆਗਸਟ ਕਾਮਟੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- VII. ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ 'ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ' ਕਾਰਕ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ?

18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- IX. ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਰਮਨਿਰਪੇਖਤਾ ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

18